

Coaching tips from Interior Perm-Sec to Governors :

๑. การแก้ไขปัญหาหมอกควันจากการเผาวัสดุการเกษตรและไฟป่าปี ๒๕๕๙

สาเหตุปัญหาหมอกควัน

๑

หมอกควัน
จากการเผา
ในประเทศ

- การเผาวัชพืชและวัสดุการเกษตร เพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูก
- การเผาป่าเพื่อบุกเบิกพื้นที่ทำการเกษตร
- การเผาป่าเพื่อประกอบอาชีพ หาของป่าหรือล่าสัตว์

๒

หมอกควัน
จากนอก
ประเทศ

ผลกระทบ

๑. สุขภาพอนามัยของประชาชน
๒. บุตบังทัศนวิสัย เกิดปัญหาการจราจร ทั้งทางบกทางอากาศ
๓. ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม การท่องเที่ยว
๔. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ช่วงระยะเวลาเกิดวิกฤตหมอกควัน เดือนมกราคม – เมษายนของทุกปี
- ช่วงเวลาที่ควรป้องกันก่อนวิกฤติ ตั้งแต่เดือนธันวาคม เป็นต้นไป

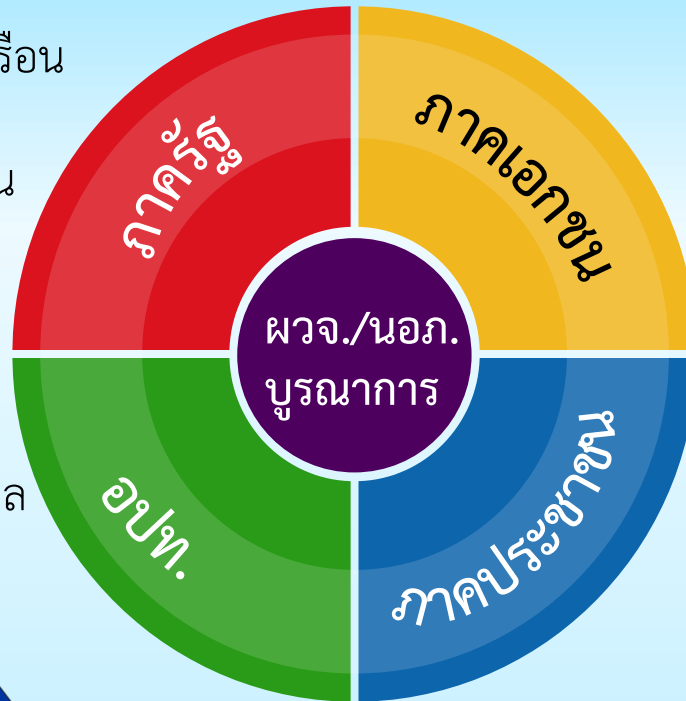
พื้นที่ประสบปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ๖๕ จังหวัด
เน้นหนัก ๙ จังหวัดภาคเหนือ
ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง และตาก ประกอบกับภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นพื้นที่แอ่งกระทะ

Coaching tips from Interior Perm-Sec to Governors :

๒. กลไกประชารัฐในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน

- หน่วยงานราชการพลเรือนในพื้นที่
- ตำรวจตระเวนชายแดน
- ทหารในพื้นที่
- อบจ.
- เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล
- อบต.ในพื้นที่

- มูลนิธิ/สมาคมที่สนับสนุนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
- องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ด้านสิ่งแวดล้อม
- บริษัทห้างร้าน เอกชนในพื้นที่ที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือสังคม (CSR) เช่น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ โปรตีนสัตว์ จำกัด
- กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/คณะกรรมการหมู่บ้าน
- ชรบ.
- อปพร.
- อาสาสมัครป้องกันไฟป่า
- ประชาชน

ทีมประชารัฐทำหน้าที่ :

๑. แบ่งพื้นที่ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามข้อตกลงร่วม ระหว่างหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ให้ชัดเจน โดยจัดกำลัง เฝ้าระวังลาดตระเวนในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ
๒. ประสาน ระดมกำลังคน และบูรณาการเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเฝ้าระวัง ควบคุม และระงับการเผาป่าหรือวัสดุ การเกษตรอื่น ๆ รวมทั้งดำเนินการตามมาตรการบรรเทาผลกระทบจากหมอกควันแก่ประชาชนในพื้นที่
๓. ประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของหมอกควัน เพื่อสร้างความตระหนัก รับรู้ในการลดและเลิกเผาป่า วัสดุการเกษตร และวัสดุอื่น ๆ

Coaching tips from Interior Perm-Sec to Governors :

๓. บูรณาการแก้ไขปัญหาหมอกควัน : แยกพื้นที่/หน่วยงาน/วิธีการดำเนินงาน

พื้นที่ป่าอนุรักษ์ + ป่าสงวนแห่งชาติ

หน่วยงานรับผิดชอบ :

- ก. ทรัพยากรธรรมชาติและกรมป่าไม้ (หน่วยงานหลัก)
  - ทส./กรมควบคุมมลพิษ/กรมอุทยานแห่งชาติ + กรมป่าไม้
- ก. มหาดไทย (ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งที่อยู่อาศัยและพื้นที่การประกอบอาชีพ รวมทั้งพื้นที่สาธารณะต่างๆ)
- หน่วยงานสนับสนุน ประกอบด้วย ตชด. หน่วยทหาร อปท. องค์กรเอกชนหรือบริษัทเอกชนที่ลงทุนอยู่ในพื้นที่ และ ภาคประชาชน

ป้องกัน ควบคุมไฟป่า...โดย

- ๑) จัดทำแนวป้องกันไฟ และจัดกำลังลาดตระเวนในพื้นที่ป่า
- ๒) รณรงค์ให้ผู้นำท้องที่สร้างกฎกติกาการห้ามเผาป่าขึ้นมาบังคับใช้กันเองในหมู่บ้าน/ชุมชน
- ๓) บังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดโดยเคร่งครัด

พื้นที่เกษตรกรรม

หน่วยงานรับผิดชอบ :

- ก. เกษตรและสหกรณ์ (หน่วยงานหลัก)
  - พต./กรมส่งเสริมการเกษตร
- ก. มหาดไทย
  - ปภ./ปค./สส./ผู้ปกครองท้องที่
- หน่วยงานสนับสนุน ประกอบด้วย ตชด. หน่วยทหาร อปท. องค์กรเอกชนหรือบริษัทเอกชนที่ลงทุนอยู่ในพื้นที่ และ ภาคประชาชน

สร้างความตระหนักรับรู้/การมีส่วนร่วมในการควบคุมการเผาวัสดุการเกษตรในพื้นที่...โดย

- ๑) รณรงค์ให้มีการใช้สารถย่อยสลายหรือไถกลบตอซังข้าว/ข้าวโพด/ซากวัชพืชฤดูแล้ง
- ๒) ใช้กลไกของ มท.ในการเฝ้าระวัง ป้องกันการเผา หากมีการเผาในพื้นที่รับผิดชอบ กำหนด ฌอญบ.ต้องรับผิดชอบ
- ๓) รณรงค์ให้ผู้นำท้องที่สร้างกฎกติกาขึ้นมาบังคับใช้กันเองในหมู่บ้าน/ตำบล เช่น ประกาศเขตห้ามเผา ๙๐ วัน

พื้นที่ริมทางหลวง

หน่วยงานรับผิดชอบ :

- ก. คมนาคม (หน่วยงานหลัก)
  - กรมทางหลวง
  - กรมทางหลวงชนบท
- หน่วยงานสนับสนุน ประกอบด้วย ตชด. หน่วยทหาร อปท. องค์กรเอกชนหรือบริษัทเอกชนที่ลงทุนอยู่ในพื้นที่ และภาคประชาชน

รณรงค์ขอความร่วมมือและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในพื้นที่...โดย

- ๑) ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้รับทราบระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามเผาในพื้นที่เขตทางหลวง
- ๒) จัดกำลังอาสาสมัครภาคประชาชนร่วมกับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคม ในการลาดตระเวน เฝ้าระวังการเผา
- ๓) บังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดโดยเคร่งครัด
- ๔) สร้างความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับการไม่เผาป่า เผาไร่ เผาตอซัง และวัชพืช ในพื้นที่ทั่วไปและริมถนนต่าง ๆ

Coaching tips from Interior Perm-Sec to Governors :

ตัวอย่างการทำงานโดยใช้กลไกประชารัฐในการแก้ไขปัญหาหมอกควันพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

๑
ธรรงค์การป้องกัน
และแก้ไขปัญหา
หมอกควัน

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ที่ ถูกวิธี โดยไม่ต้องเผาป่าขยายพื้นที่
- จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันร่วมกับ ผู้นำชุมชน ท้องที่ และส่วนราชการ โดยการสนับสนุน งบประมาณในการธรรงค์ ป้องกัน การแก้ไขปัญหามอกควัน

๕
ส่งเสริมการนำ
นวัตกรรมใหม่ ๆ
มาใช้

จ. เชียงใหม่ทำ **Mou**
กับ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์
โปรดิวส์ จำกัด โดยบูรณาการ
การทำงานกับภาคราชการและ
หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อลดปัญหา
หมอกควัน

๒
การพัฒนาแหล่งน้ำ/
การพัฒนาอาชีพ

- สร้างแหล่งกักเก็บน้ำใน หมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อใช้ ในการอุปโภค-บริโภค/ ทำการเกษตร
- พัฒนาอาชีพโดยการปลูก ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก การเพาะเห็ดจากเปลือก ข้าวโพด การเลี้ยงสัตว์ และแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตร

๔
สนับสนุน
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๓
การสร้างให้ป่า
ชุ่มน้ำ/ป่าเปียก

- สนับสนุนให้หมู่บ้าน/ชุมชนใช้ พลังงานแสงอาทิตย์จากโซล่าเซลล์ เพื่อสูบน้ำบาดาลขึ้นมาปล่อยลงสู่ พื้นที่ป่าให้ชุ่มชื้น ลดปัญหาไฟป่า

ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ถ่านชีวภาพ (ไบโอชาร์) ที่ทำจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการ หุงต้มแทนการตัดไม้/เผาป่า เพื่อหา ถ่านมาทำเชื้อเพลิง

ร่วมธรรงค์กับภาค ราชการให้หมู่บ้าน/ชุมชน ผลิตถ่านอัดแท่ง จากซัง ข้าวโพดหรือเศษวัสดุเหลือ ใช้ทางการเกษตรแทนการ เผาป่า เพื่อเป็นรายได้เสริม ให้กับครอบครัว